

Celoškolní projekt „Poznej a chraň“
Rozvojový program podpora environmentálního vzdělávání, výchovy
a osvěty ve školách v roce 2009

„Tajemství přírody“
Zaměřený na lokalitu Teplice nad Bečvou

3.A,B

Projekt zpracovala: Mgr. Eva Vykoukalová

Cíl

1. osvojit si elementární **znalosti** o živé a neživé přírodě
2. uplatnit schopnost **vyhledávat různé informace**
3. rozvíjet klíčové kompetence
4. vhodně **zpracovat** získané znalosti
5. výtvarně zpracovat navštívená místa

Mezipředmětové vztahy

Český jazyk – luštění přesmyček, pověst o propasti (čtení) jak vznikají jeskyně

Matematika – matematická luštění

Člověk a svět – živá a neživá příroda, společenstva

Člověk a práce – kaširování krápníků

Výtvarná výchova – malování krápníků, jeskyně, kresba rytíře

Tělesná výchova – turistika (cesta k propasti), pohybová hra – najdi přírodniny

Očekávané kompetence

Kompetence k učení – uplatňování metod a forem práce, které žáky vedou k samostatnému vyhledávání, třídění a zpracování věku přiměřených informací z různých zdrojů

Kompetence k řešení problémů – předkládáním námětů, které žáky vedou k samostatnému uvažování o problému a způsobu jeho řešení (umět se správně rozhodnout jako jednotlivec, organizace práce ve skupině...)

Kompetence komunikativní – rozvíjením komunikativních dovedností, které u žáků vedou k aktivnímu naslouchání, vzájemnému respektování, přesvědčování a srozumitelnému vyjadřování při prezentaci výsledků týmové práce

Kompetence sociální a personální – vedením žáků k ohleduplnosti, vzájemné pomoci

Kompetence občanské – vedení žáků k odpovědnosti za výsledek týmové práce

Kompetence pracovní – uplatňováním praktických výukových metod (viz. Výtvarné zpracování krápníků v jeskyni)

Činnosti

1. sběr přírodnin
2. třídění přírodnin
3. poslech
4. třídění informací
5. hledání cesty
6. řešení přesmyček
7. matematické luštění
8. turistika
9. rozvoj fantazie
10. kaširování

Popis projektu

1. Motivace

Četba a následné povídání o článku „Jak vznikají jeskyně“ od Václava Cíbulky

2. Cesta k propasti

Společná cesta k propasti, při které žáci pozorují přírodu kolem sebe. Mají za úkol zapamatovat si alespoň tři přírodniny, což využijí v pozdějších činnostech.

3. Pověst o propasti

Po společné obhlídce propasti si žáci vyslechnou pověst, která se k tomuto místu váže. Nejdříve není pověst dokončena a konec domýšlí žáci. Na závěr se žáci dovědí, jak pověst skončila.

4. Sběr přírodnin

Od propasti společný přesun do lázeňského parku. Zde jsou žáci rozděleni do skupin a sbírají živé i neživé přírodniny.

5. Příroda kolem nás

Společné povídání o živých a neživých přírodninách: co mají společné, jak se od sebe liší, jak je poznáme, co je to příroda, co přírodě prospívá, co přírodě škodí, ochrana přírody, které přírodniny viděli při cestě k propasti...

6. Hra „Na Popelku“

Žáci ve skupinách třídí nasbírané přírodniny na živé a neživé. Postupně se vystřídají všichni členové skupiny. Pak následuje společná kontrola skupinové práce.

7. PL k přírodě

Žáci samostatně vypracovávají pracovní list zaměřený na třídění přírodnin. Skládají přesmyčky, luští správné názvy, třídí přírodniny na živé a neživé, přiřazují živé přírodniny do jednotlivých společenstev, ve kterých se vyskytují.

8. Honba za pokladem

Žáci v lázeňském parku, v předem vymezeném prostoru, hledají poklad s ukrytou indicií, která jim prozradí, co bude následovat.

9. Matematická luštěníka

Nalezená indicie je matematická luštěníka. Žáci samostatně počítají příklady a následovně řeší tajenku. Při správném vyluštění se dozví, kam se podíváme dál.

10. Najdi cestu

Úkolem žáků je ve stanoveném čase 15 minut najít cestu k jeskyni. Žáci chodí ve skupinách a řídí se lázeňským značením.

11. Jak to bylo?

Žáci vyplňují před areálem jeskyně druhý pracovní list věnovaný pověsti o propasti. Za úkol mají seřadit jednotlivé odstavce tak, jak šla pověst za sebou, vybarvit správné odpovědi na otázky z pověsti a nakreslit rytíře, jak si ho představují.

12. Prohlídka jeskyně

Během prohlídky žáci pozorně poslouchají výklad průvodkyně, počítají krápníky v jeskyni a bedlivě pozorují barvy, tvary a velikosti jednotlivých krápníků.

13. Třídní jeskyně

Během následujících pěti dnů žáci kašírují krápníky a vytváří svou vlastní jeskyni, která je umístěna v atriu chodby.

Pracovní list

jméno:

1. Vylušti a napiš správně jednotlivá slova.

KÁNEM	STMOR	VERKAVE	ODAV
-----	-----	-----	-----
KOSRÁ	BARY	SEKPI	RŮEŽ
-----	-----	-----	-----
JÍCZA	NAHLÍ	BLOŇJA	BILÍO
-----	-----	-----	-----

2. V prvním cvičení vybarvi zelenou pastelkou vše, co patří do živé přírody. Hnědou pastelkou vybarvi vše, co patří do přírody neživé.
3. Zařaď a napiš vše z živé přírody (slova vybarvená zelenou pastelkou) do oblastí, kde jednotlivé rostliny a živočichové žijí . Dokresli další rostliny a živočichy, které najdeš v jednotlivých oblastech.

<u>POLE</u>	<u>LES</u>
-------------	------------

<u>ZAHRADA</u>	<u>VODA</u>
-----------------------	--------------------

4. Přečti si pozorně pověst a do rámečku očíslej odstavce ve správném pořadí
(použij čísla 1,2,3,4).

POVĚST O HRANICKÉ PROPASTI

Až vezl zase jednou bohatou kořist, zazněl velký rachot a rytíř ucítil, že se pod ním i pod jeho lupičskou bandou propadá zem. Otevřela se pod nimi země, pohltila rytíře, jeho družinu i jeho hrad. Na místě zůstala jen hrozná propast, která je tam až doposud.

Peníze se tedy postupně rozkutálely, spíž i truhlice byly brzy prázdné. Rozhodl se tedy, že musí pro svůj hrad získat nějaké peníze. Se svou družinou začal přepadávat výpravy bohatých lidí. Lup jim na krátkou dobu vydržel a pak zase musel jít loupit a okrádat ostatní. Stal se postrachem celého okolí.

A pokud zamíříte k propasti o Štědrém večeru, uslyšíte z prohlubně propasti tichoucké vyzvánění. To je slyšet zvon z hradní kaple. ROLF však nemá pokoje. Jeho duch se za bouřlivých nocí honí s větrem na koni. Hledá prý svůj propadlý hrad. Jelikož hrad najít nemůže, vždy se za velkého rachotu vrhne zpět do hlubin.

V Taplicích nad Bečvou stával mohutný hrad a na něm vládl rytíř ROLF. Byl to velice zlý a krutý pán. Baval se jen štváním zvěře i lidí, projížděl se lesem, hýřil zábavou, neustále se cpal jídlem a pořádal hostinu za hostinou.

5. Přečti si otázky a správné odpovědi
vybarvi

1. Jak se jmenoval rytíř?

RUDOLF	ROLF	ROMAN
--------	------	-------

2. Jaký byl rytíř?

ZLÝ	HODNÝ	VESELÝ	KRUTÝ
-----	-------	--------	-------

3. Jak rytíř získával peníze?

PRACOVAL	STÁLE JEDL	LOUPIL
----------	------------	--------

4. Co se rytíři stalo?

SPADL Z KONĚ	PROPADL SE	UTEKL
-----------------	------------	-------

5. Co po rytíři v kraji zůstalo?

HRAD	PROPAST	JESKYNĚ	POVĚST
------	---------	---------	--------

6. Nakresli rytíře

Jméno: _____

1. Vypočítej příklady :

Z $8 \cdot 4 =$

O $48 : 6 =$

J $54 + 33 =$

R $7 \cdot 5 =$

S $25 : 5 =$

S $41 + 24 =$

Š $9 \cdot 3 =$

K $18 : 3 =$

Y $63 + 35 =$

A $8 \cdot 2 =$

É $24 : 6 =$

N $26 + 43 =$

B $6 \cdot 6 =$

V $21 : 3 =$

E $74 + 12 =$

Ě $13 + 42 =$

K $33 + 33 =$

2. Podle výsledků přiřaď písmena do tabulky.

TAJENKA:

32	36	35	16	27	8	7	5	6	4	X	87	86	65	66	98	69	55
										X							

POVĚST O HRANICKÉ PROPASTI

Teplíc stával před dávnými časy na příkré vápencové stráni nad Bečvou mohutný hrad a na něm seděl rytíř Rolf. Byl to pán divoký a zlý, těšily ho jen dvě věci na světě: lov a hýření. Projíždět se lesem, štvát zvěř a třeba i lidi, potom zasednout se svou zbrojnou chasou za stůl, cpát si břicho dobrými krměmi a zalévat je neméně dobrým mokem, to bylo jeho. Pro cokoliv jiného neměl smyslu.

Jaký div, že při takovém životě hospodářství hynulo a že bývaly hradní sklepy, spíže a truhlice často prázdné. Leč uměl si v takovém případě hradní pán poradit. Kázal pacholkům sedlati koně, vyšvihl se se svými zbrojnoši do třmenů a už se hnali dolů k řece. Vedla tamtudy cesta, po ní se často ubírali bohatí kupci, měšťané nebo páni a ti mívali s sebou buď drahé zboží nebo zvonivé žlutáčky.

Nedali-li po dobrém, od čeho by byly meče a jiné podobné nářadí!

Poštěstilo-li se Rolfovi přepadnutí nějakou bohatou výpravu a dobytí znamenitější kořisti, bylo zas na nějaký čas hej. Takový život vedl rytíř už mnoho let a byl postrachem všech dobrých lidí.

Ale všeho do času, Pámbu navěky! Když se Rolf jednou za noci vracel se svou chasou opět z lupičské výpravy, veza velmi hojnou kořist, najednou zazněl strašlivý rachot a ustrnulý rytíř s hrůzou ucítil, kterak pod jeho koněm klesá půda. Vykřikl, zatroubil na roh o pomoc, ale darmo. Jeho lupičská čeleď byla stejně zděšena. I pod nimi všemi jako by najednou půda mizela, koně se jim propadali.

Co se stalo!

Bohaprázdnou rotu stihl zasloužený boží trest. Otevřela se pod nimi země, pohltila je, pohltila se vším všudy i celý hrad a na místě zůstala jen hrozná propast, která tam zeje až doposud.

Nezbylo po hradě ani památky. Jen vždy jednou za rok o Štědrém večeru slyšeti je z prohlubně lkavé vyzvánění. To se tam odtud ozývá zvon hradní kaple.

Rytíř Rolf nemá však po smrti pokoje a jeho duch se za bouřlivých nocí honí s větrem o závod kolem propasti na zpěněném oři, soptícím oheň. Hledá prý svůj propadlý hrad. Nakonec se po každé za hrozného rachotu vrhne do hlubiny.

JAK VZNIKAJÍ JESKYNĚ

VÁCLAV ČIBULA

Stalo se to kdysi dávno nedaleko Važce, když ještě Važec nebyl. Všude lesy a prales, jen tu a tam zelená mýtina anebo palouk, na kterém pásli ovčáci ovce.

U největšího palouku stála vysoká skála a hned pod ní měl kolibu ovčák. Žil si tam spokojeně, žena mu pomáhala a vařila, ovčák pásil ovce a nic mu nechybělo, i když k obědu mívával většinou jen žinčici anebo ždíbec bílého syra.

Jednou při sobotě žena navařila velký hrnec polévky zelňačky a ještě větší hrnec brynzových halušek. Ovčák se najedl, až mu za ušima praskalo. Napil se vody ze studánky, lehl si spokojeně do zelené trávy a ruce si založil pod hlavou. Díval se do nebe a bylo mu tak blaženě, že zavolal:

„Ženo, co jsem živ, ještě jsem se tak dobře nenajedl. Dnes mám sílu, že bych i samotného čerta přepral!“

Sotva to dořekl, nad horami se zablýskalo. Ovčák se posadil, podíval se k vrchům, viděl, že jde bouřka. Pomyslel si, že bude muset obstarat ovce, ale v tu chvíli zarachotil hrom a země se pohnula. Ovčák se dívá, nevěří svým očím. Uprostřed palouku se škrabe ze země chlupatý čert, rohy má jako beran, ještě mu padá hlína z kožíků, jak se dral na denní světlo.

„Volal jsi mě,“ řekl roháček, „tady mě máš. Ještě si myslíš, že přepererš čerta?“

„Co by ne,“ řekl ovčák, „jestli chceš, můžeme to hned zkusit.“

Popadl čerta za kožíků, už byli v sobě. Supěli, těžce oddychovali, ale pak chytil ovčák čerta kolem pasu, zdvihl ho nad hlavu jako pírkó a tiskl s ním do trávy, že se rohatý zabořil do hlíny až po pás.

Nelíbilo se mu to, hučívě brblal a lopotil se, aby byl co nejdřív zase na nohou.

„Máš sílu,“ řekl zamračeně, „ale pro jednou to nic neznamená. Jestli to chceš zkusit znova, ukážu ti, kdo je silnější. Duši z tebe vyřesu, z ječmene ti nadělám kroupy, že na to do smrti nezapomeneš.“

„Dobrá,“ řekl ovčák, „budeš mít, co chceš.“

Pivil si do dlaní, povytáhl kalhoty. Než se čert vzpamatoval, už ho ovčák držel. Smýkl jím doleva a doprava, zdvihl ho nad hlavu a hodil ho na palouk, že se až země otřásla a ze smrků spadaly všechny šišky.

Čert se zabodil tak hluboko, že mu trčela ze země jen rohatá hlava. Před očima se mu dělaly mžitky, chvíli se nehýbal a jenom těžce oddechoval. Potom se s námahou vyškrabal z díry a postavil se před ovčáka.

„Tohle mi ještě nikdo neudělal,“ hulhal vztekle a v očích mu blýskalo hněvem. „Ale pro jednou pro dvakrát, to nic neznamená. Pojd to zkusit potřetí, já ti ukážu, jak se v pekle stříhá na kabát!“

„Tebe se zrovna leknu,“ řekl ovčák. „Když potřetí, tak potřetí.“

A už byli zase v sobě. Jenomže čert měl vztek, sebral všechny své síly, sevřel ovčáka jako do kleští, zdvihl ho nad hlavu a třáskl s ním přes palouk, až se zakouřilo. Zbyla tam jen díra ve skále.

Ta díra je tam po dnes a je tak veliká, že by se do ní ukrylo celé stádo ovcí.

A ovčák?

Od té doby ho nikdo neviděl.

Ale když od hor táhne boufka anebo se nad dolinou točí zimní metelice a ve skalách hvízdá meluzína, je slyšet od palouku namáhavé oddychování, supění a zvuky zápasu. Po chvíli se ozve dunivá rána, nějakou dobu je zase pokoj, a pak to všechno začne nanovo.

- koliba - obydlí ovčáka v horách
- žinčice - nápoj z ovčího mléka

(Čarovný zeměklíč)